

BILTEN

Stabilizacija ili zatišje?

Kvartalni izveštaji potvrđuju povratak EU na stabilnije uslove tržišta gasa i struje

Evropska energetska sigurnost zahteva jače mreže i bolji regulatorni okvir

Potražnja EU za ugljem će pasti ispod 300 miliona mt u 2025: IEA

Očekuje se da će Evropa na zimu sagorevati više uglja

EU se bori da ublaži energetska siromaštvo

DOSIJE - Regulatorna EU o metanu: Primena za operatere i uvoznike nafte, prirodnog gasa, LNG-a i uglja

SADRŽAJ

Kvartalni izveštaji potvrđuju povratak EU na stabilnije uslove tržišta gasa i struje	OVDE
ACER daje regulatorima više vremena da se odluče za novu metodu za izračunavanje rezervi struje	OVDE
Evropska energetska sigurnost zahteva jače mreže i bolji regulatorni okvir	OVDE
- Odgovornost regulatornih tela.....	OVDE
Povećana je kompenzacija za gubitke od prekograničnih tranzitnih tokova u 2022.	OVDE
Energija vetra i sunca nadmašuju fosilna goriva i obezbeđuju 30% električne energije u EU	OVDE
Skuplji gas pomera cene ugljenika u EU na gotovo dvomesečne maksimume	OVDE
Potražnja EU za ugljem će pasti ispod 300 miliona mt u 2025: IEA	OVDE
Španija dobija i peti put mandat komesara energetike?	OVDE
Očekuje se da će Evropa na zimu sagorevati više uglja	OVDE
List koji je procurio prikazuje rumunski energetska sektor bez uglja 2026.	OVDE
Evropske kompanije za čistu energiju zaziru od Trampovog povratka	OVDE
EU se bori da ublaži energetska siromaštvo	OVDE
DOSIJE: Reglativa EU o metanu: Primena za operatere i uvoznike nafte, prirodnog gasa, LNG-a i uglja	OVDE

Kvartalni izveštaji potvrđuju povratak EU na stabilnije uslove tržišta gasa i struje

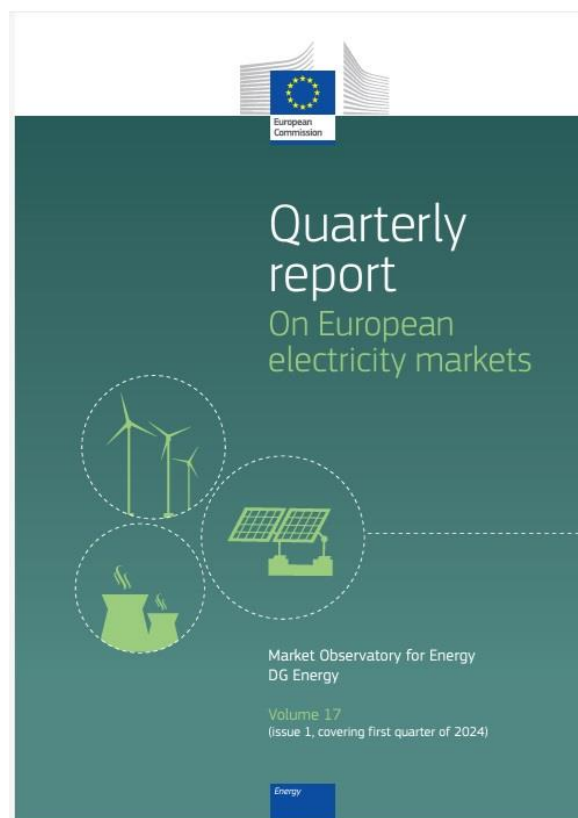
BRISEL - Tržišta prirodnog gasa i električne energije Evropske unije u prvom tromesečju 2024. vratila su se u mnogo stabilniju i predvidljiviju situaciju u odnosu na isti period 2023. godine, uz ubrzanje niza pozitivnih strukturnih promena, navodi se u 31.jula objavljenim novim Kvartalnim **izveštajima** Evropske komisije za oba tržišta.

[Izveštaj o tržištu gasa](#) naglašava da su osnove tog tržišta EU ostale čvrste u periodu od januara do marta zbog konstantno visokih nivoa skladištenja gasa, stabilnih snabdevanja gasom iz gasovoda i LNG-a, i značajnog smanjenja veleprodajnih i maloprodajnih cena gasa. Ovo je kombinovano sa stabilizacijom potrošnje gasa na niskim nivoima u skladu sa obavezama EU o uštedi energije i većim udelom obnovljivih izvora energije.

Uvoz je opao za 5% na kvartalnom nivou i ostao stabilan na godišnjem nivou (sa malim padom od 1%). Udeo uvoza iz cevovoda ostao je stabilan na 59%, dopunjen sa 41% uvoza LNG-a. Norveška je povećala svoj udeo u snabdevanju EU cevovodima na 54%, sa 50% u prethodnom tromesečju, dok su Sjedinjene Države zadržale udeo od 50% u uvozu LNG-a u EU. EU je ostala najveći uvoznik LNG-a u svetu, ispred Kine i Japana.

[Izveštaj o tržištu električne energije](#) naglašava da su u prvom tromesečju 2024. godine evropska tržišta električne energije nastavila da beleže pad, povećavajući udeo obnovljivih izvora energije. Broj sati sa negativnim veleprodajnim cenama u prvom kvartalu 2024. bio je veći nego u istom kvartalu 2023. Potrošnja električne energije se još nije u potpunosti oporavila u odnosu na nivoe pre krize, navodi se u izveštaju Komisije.

Registracija novih električnih vozila u referentnom kvartalu nastavila je brzi rast. Izveštaj potvrđuje da je više od 537 000 novih električnih vozila prodato u EU tokom prvog kvartala 2024., što je godišnji porast od 5%. Potražnja za električnim vozilima u prvom tromesečju 2024. zahvatila je 20% tržišnog udela.

ACER daje regulatorima više vremena da se odluče za novu metodu za izračunavanje rezervi električne energije

LJUBLJANA - Dana 22. maja 2024. godine, nacionalna regulatorna tela (NRA) sinhronog područja kontinentalne Evrope zatražila su od EU Agencije za saradnju sa energetske regulatorima (ACER) šestomesečno produženje kako bi odlučili o predlogu operatora prenosnog sistema (OPS) za uvođenje pristupa verovatnoće dimenzionisanja frekvencije Rezerve za održavanje frekvencije (FCR).

U novembru 2023., OPS-i su predložili 'verovatno' dimenzionisanje za FCR, koje uzima u obzir obrasce opterećenja i proizvodnje, kao i faktore inercije (kao što je sintetička minimalna inercija u realnom vremenu). Ovaj pristup ima za cilj povećanje otpornosti elektroenergetskog sistema smanjenjem verovatnoće nedovoljnog kapaciteta FCR-a na svakih 20 godina ili manje.

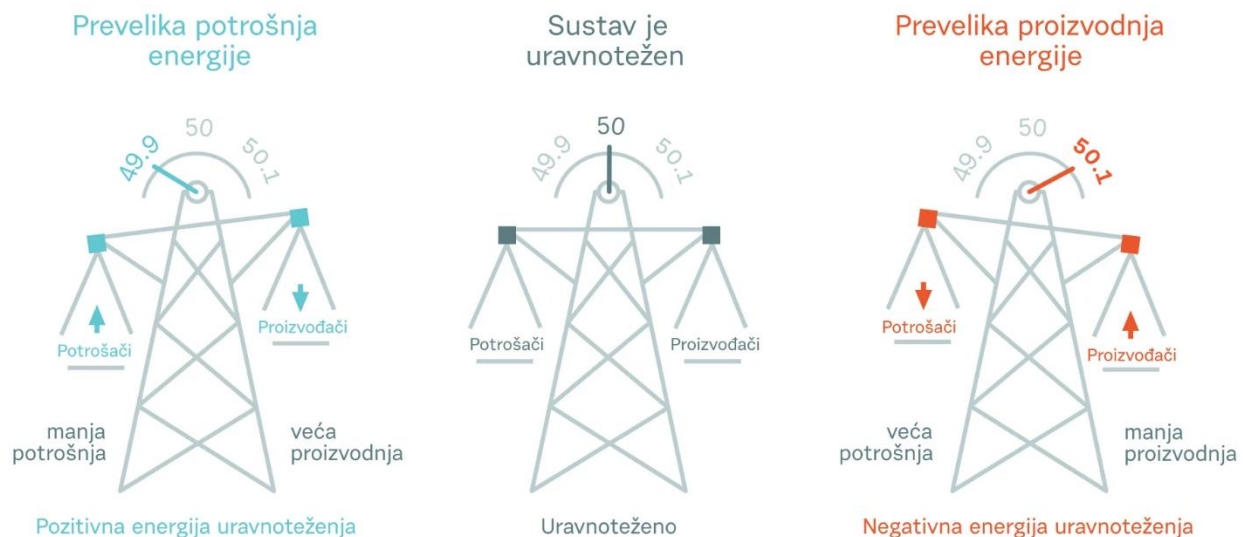

Foto: Preuzeto sa portala nanoenergies.hr

ACER je dan kasnije odobrio produženje posle koga NRA imaju rok do 17. januara 2025. da postignu dogovor o predlogu OPS-a.

Zašto razmotriti probabilističko dimenzionisanje za FCR?

Istorijski gledano, OPS-i u ovoj regiji koristili su 'deterministički' kriterijum za dimenzioniranje FCR-a, osiguravajući da FCR može podneti devijacije frekvencije koje su rezultat najgoreg slučaja ispada sistema, obično postavljenih na 3000 MW.

FCR: Šta je rezerva za održavanje frekvencije?

Rezerva za održavanje frekvencije (FCR), poznata i kao rezerva za regulaciju frekvencije, mehanizam je koji koriste operatori prenosnih sistema (OPS-ovi) kako bi elektroenergetsku mrežu održali stabilnom i pouzdanom. Reč je o brzom i automatskom odgovoru na iznenadne promene u ponudi električne energije ili potražnji za istom, a pomaže stabilizovati frekvenciju sistema unutar prihvatljivih granica. Osim toga, FCR rezerva snage deluje kao polisa osiguranja, zahvaljujući kojoj se bilo kakva odstupanja frekvencije vrlo brzo korigiraju.

Evropska energetska sigurnost zahteva jače mreže i bolji regulatorni okvir

BRISSEL - U 2022. godini 63 posto ukupne energije koja se troši u Evropskoj uniji (EU) bilo je uvezeno. Mada je Evropa prebrodila oluju izazvanu ukrajinskom ratnom krizom, delom korišćenjem obnovljivih izvora energije i ubrzanjem elektrifikacije, postoji hitna potreba za jačanjem okosnice dekarbonizovanog energetskog sistema – evropske energetske mreže, piše energetski ekspert, Andrei Kovatariu za briselski portal

EnergySource.

Neusklađenost između sigurnosti snabdevanja, klimatskih ambicija i kapaciteta mreže

Nadogradnja električne mreže kako bi se omogućila dekarbonizacija je svetski problem. Međunarodna agencija za energetiku (IEA) procenjuje da se globalna ulaganja u mrežu moraju udvostručiti kako bi dostigla 600 milijardi dolara godišnje do 2030. i time ispunili nacionalno postavljeni klimatski ciljevi. U Evropi, nedavna studija Eurelectric-a sugeriše da EU i Norveška moraju uložiti 67 milijardi evra u mreže godišnje kako bi ostvarile neutralnost ugljenika do 2050. godine.

Međutim, Trenutno, prekogranične interkonekcije unutar EU ograničavaju količinu električne energije koja se može uvoziti ili izvoziti, stvarajući značajne razlike u cenama između susednih država.

Novi visokonaponski dalekovodi mogli bi da konvertuju intermitentnu proizvodnju obnovljive energije u izlaz nalik baznom opterećenju brzim premeštanjem viška čiste električne energije u regije u deficitu.

U tom cilju, u Briselu se nastavlja debata o stvaranju supermreže na nivou EU koja bi omogućila transport velikih količina električne energije širom kontinenta. To bi pomoglo da se prekogranične cene energije izjednače, smanji zabrinutost za kapital i poboljša sigurnost snabdevanja na kratak i dugi rok.

Nadalje, poteškoće u predviđanju proizvodnje obnovljive energije i prilagođavanju potrošnje u skladu s tim zahtevaju digitalnu transformaciju energetskih mreža. Digitalizacija može dodatno integrisati obnovljivu proizvodnju putem pametnih brojlara i pametnih uređaja koji mogu precizno predvideti proizvodnju i uskladiti je s fleksibilnom potrošnjom električne energije. Ovo može pomoći u smanjenju zagušenja mreže i poboljšanju otpornosti u slučaju isprekidanosti.

Osim toga, nove senzorske i softverske platforme mogu omogućiti prediktivno održavanje koje skraćuje vreme kada infrastruktura nije u funkciji. Digitalni blizanci—virtuelni prikazi fizičkih energetskih mreža—koriste analitiku podataka za modeliranje različitih scenarija, što dovodi do veće operativne efikasnosti, produženog veka trajanja sredstava i optimiziranog protoka energije.

Neizbežan, ali neophodan trošak

Iako će ove investicije nametnuti direktne i indirektne troškove potrošačima u kratkom roku, one će u srednjoročnom i dugoročnom periodu otključati povećanu elektrifikaciju i preneti smanjenje troškova obnovljive proizvodnje na obveznike.

Danas su kopnena energija vetra i solarna fotonaponska energija gotovo posvuda jeftinija od novih elektrana na fosilna goriva. Očekuje se da će prosečni trošak proizvodnje varijabilne obnovljive energije dalje pasti, sa nivelirane jene električne energije od 155 dolara po megavat satu u 2010. na 60 dolara u 2028.

Kako bi se finansirale ove nadogradnje, uz minimiziranje negativnih uticaja na obveznike, nova namenska sredstva EU mogla bi dopuniti prihode mreže zasnovane na tarifama. Iako to ranije nije učinjeno u naprednim ekonomijama sa složenim sistemima električne energije, potrebne su inovacije u politici kako bi se održali ambiciozni ciljevi EU do 2030. godine.

Odgovornost regulatornih tela

Osim finansijskih izazova, izgradnja energetske infrastrukture je značajno spora. Posebno u Evropi, procedure izdavanja dozvola uzrokuju značajna kašnjenja. IEA naglašava da Sjedinjene Američke Države i EU imaju najduže vreme implementacije za distribuciju – oko tri godine – i dalekovode – između četiri i dvanaest godina.

Regulatorni okviri takođe ograničavaju razvoj mreže. Dok je regulacija ovih prirodnih monopola evoluirala u Evropi kako bi se liberalizovao i razdvojio sektor, nacionalna regulatorna tela moraju se nositi s većom neizvesnošću; na primer, teško je predvideti stopu elektrifikacije i poboljšanja energetske efikasnosti. Oni će morati da upravljaju povećanim ulaganjima, istovremeno podstičući inovacije i držeći tarife pod kontrolom. Energetski regulatori moraju učiti iz prethodnog iskustva, odgovoriti na trenutne izazove i predvideti buduće trendove – sve u isto vreme.

Povećana je kompenzacija za gubitke od prekograničnih tranzitnih tokova u 2022.

LJUBLJANA - Agencija EU za saradnju sa energetskim regulatorima (ACER) **konstatuje** u izveštaju o implementaciji Mehanizma kompenzacije operatera prekograničnog prenosnog sistema (ITC) da se u 2022. godini, trošak tih gubitaka značajno povećao širom Evrope zbog rastućih cena električne energije. Mehanizam ITC-a ima za cilj da osigura pravednu kompenzaciju među Operatorima prenosnog sistema (OPS) za troškove smeštaja prekograničnih tokova električne energije na njihovim mrežama (npr. gubici struje i ulaganja u mrežnu infrastrukturu). Evropski OPS doprinose i primaju novac iz ITC fonda u zavisnosti od toga koliko električne energije uvoze i izvoze preko svojih nacionalnih granica, kao i od obima tranzita koje prenose kroz svoje mreže.

ACER je odgovoran za nadgledanje godišnje implementacije ITC mehanizma i izveštavanje o svojim nalazima Evropskoj komisiji.

Koji su ključni nalazi za 2022?

U 2022. godini, trošak gubitaka koji se koristi za ITC mehanizam značajno se povećao širom Evrope zbog rastućih cena električne energije, što je rezultiralo još jednim rekordno visokim ITC fondom od približno 605 miliona evra.

Promene u neto pozicijama bile su primetne za nekoliko stranaka ITC-a, pri čemu su mnoge prešle sa neto doprinosa na poziciju neto primaoca ili obrnuto.

Distribucija neto naknada i doprinosa bila je koncentrisana u nekoliko zemalja.

ACER-ov izveštaj takođe naglašava nedostatke u tačnosti podataka i pravovremenosti u implementaciji ITC mehanizma i naglašava potrebu za pojačanim naporima revizije podataka, pozivajući na veću transparentnost u određivanju vrednosti gubitaka i ulaznih podataka, kao i na strožiju primenu ugovornih rokova.

ACER ponavlja svoje preporuke evropskom resornom udruženju ENTSO-E, operatorima i nacionalnim regulatornim telima za metodološka poboljšanja u upravljanju gubicima unutar ITC mehanizma.

Energija vetra i sunca nadmašuju fosilna goriva i obezbeđuju 30% električne energije u EU

BRISSEL - Vetroturbine i solarni paneli pretekli su fosilna goriva i proizveli su 30 posto električne energije u Evropskoj uniji u prvoj polovini godine, pokazao je izveštaj analitičkog centra **Ember**.

Sa ostalim obnovljivim izvorima energije, kao što je hidroenergija, taj udeo bi bio 50%.

Proizvodnja energije iz sagorevanja uglja, nafte i gasa pala je za 17% u prvih šest meseci 2024. u poređenju sa istim periodom prethodne godine, prema istraživanju Embera. Utvrđeno je da je kontinuirani pomak od zagađujućih goriva doveo do smanjenja emisija za jednu trećinu u sektoru od prve polovine 2022.

U izveštaju se navodi da su elektrane u EU sagorevale 24% manje uglja i 14% manje gasa od prve polovine 2023. do prve polovine 2024. Do promene dolazi uprkos malom porastu potražnje za električnom energijom koji je usledio nakon dve godine pada povezanog s pandemijom i ukrajinskim ratom.

Međutim, dok je solarna energija procvetala, industrija vetra se borila s visokom inflacijom uz kontinuirano protivljenje političara i javnosti. EU je instalirala rekordnih 16,2 GW novih vetroelektrana 2023., prema lobističkoj grupi Wind Power Europe, ali to je bilo otprilike polovina onoga što je bilo potrebno te godine da bi se ispunili klimatski ciljevi za kraj decenije.

U izveštaju Embera utvrđeno je da je 13 država članica proizvelo više električne energije iz vetra i sunca nego iz fosilnih goriva u prvoj polovini godine. Nemačka, Belgija, Mađarska i Holandija su po prvi put dostigle tu prekretnicu, otkrili su autori.

Skuplji gas pomera cene ugljenika u EU na gotovo dvomesečne maksimume

LONDON - Evropske dozvole za emisije ugljenika dostigle su skoro dvomesečni maksimum u nedelji koja je završila (eng. EUA) 2. avgusta, uz podršku snažnijeg prirodnog gasa, iako su fundamentalni pokazatelji i dalje u velikoj meri cenovno silazni, piše **S&P Global Platts**.

EUA se trgovala po 70,56 EUR/mt CO₂ u 2. avgusta, u poređenju sa cenom poravnjanja od 67,65 EUR/mtCO₂ 26. jula, pokazuju podaci londonske berze.

Platts je procenio dozvole za isporuku u decembru na 71,22 EUR/mtCO₂, što je povećanje od 3,57 EUR/mt, ili 5%, u poređenju sa poslednjom trgovinskom sesijom u prethodnoj nedelji.

EUA su bile u uzlaznom trendu, podstaknute rastom ena prirodnog gasa zbog niske likvidnosti tokom letnih praznika. Zaoštavanje evropskog LNG tržišta i pojačane geopolitičke tenzije na Bliskom istoku također su podržale širi energetske kompleks.

Potražnja EU za ugljem će pasti ispod 300 miliona mt u 2025: IEA

PARIZ - Potražnja EU za ugljem trebalo bi da 2025. padne ispod 300 miliona mt, saopštila je Međunarodna agencija za energiju, prenosi 25. jula **S&P Global Platts**.

IEA je u svom ažuriranju pregleda industrije uglja sredinom godine procenila da će se potražnja za ugljem u EU smanjiti za 19% na 287 miliona mt, prvenstveno zbog povećanog usvajanja obnovljivih izvora energije i poboljšanih performansi nuklearne energije u bloku.

Uz to, slaba industrijska aktivnost EU i stagnirajući rast potražnje za električnom energijom bili su faktori koji su doprineli smanjenju potrošnje uglja.

"Potrošnja termalnog uglja u energetskom sektoru Poljske iznosila je 11,59 miliona mt u periodu januar-maj 2024., što je 12,2% manje u odnosu na prethodnu godinu, prema podacima Ministarstva klime i okoliša", rekao je za Platts trgovac sa sedištem u Poljskoj.

Uprkos tome što većina evropskih zemalja pokušava da ukine energiju na uglj, Poljska i Nemačka ostaju dva od najvećih potrošača goriva na kontinentu. I jedni i drugi se uglavnom oslanjaju na domaću proizvodnju kako bi zadovoljili svoju potražnju.

Mesečni uvoz uglja u EU i VB je u padu, pao je na najniži nivo tokom 21. stoleća, a 2024. se očekivalo da će uvoz u regionu pasti ispod Turske, koja je nedavno nadmašila Nemačku kao najveći uvoznik uglja izvan azijsko-pacifičke regije.

Nakon oštre oscilacije poslednjih godina, cene termalnog uglja isporučenog u Evropu na fizičkom i finansijskom tržištu su stabilne.

Međutim, bliska veza između tržišta uglja i gasa u Evropi, zajedno sa "uticajem trećih strana" koje nisu uključene u fizičko tržište, može dovesti do volatilnosti cena na finansijskom tržištu, saopštila je IEA.

Platts je procenio da je cena CIF ARA 6.000 kcal/kg NAR uglja u proseku iznosila 108,80 USD/mt u prvoj polovini 2024., što je pad sa 134,15 USD/mt u prvoj polovini 2023.

Španija dobija i peti put mandat komesara energetike?

BRISSEL - Koga će Ursula von der Lejen, reizabrana za predsednicu Evropske komisije, zadužiti da vodi energetska i klimatska politiku?

Trenutno energetska politiku vodi Estonka Kadri Simson, ali Već neće nastaviti u toj ulozi, jer je i sama estonska premijerka Kaja Kalas imenovana za novu šeficu spoljne politike EU. Svaka zemlja dobija samo jedno mesto komesara, tako da je Simson isključena, što znači da će posao energetike morati da se preda nekom drugom.

Položaj komesara za energetiku pretrpeo je značajan gubitak prestiža i moći poslednjih godina, jer su ga postepeno apsorbovali drugi portfelji poput industrije i Zelenog dogovora.

Prošla su vremena kada je energija bila posao koji je svaka zemlja želela imati. Nije previše teško zamisliti da bi energija mogla biti povezana s drugim portfeljom poput zelene industrije ili klime u ovom novom mandatu.

Znamo da neće biti portfelja za "Zeleni dogovor II", koji je u početku nadgledao Holanđanin Frans Timermans, kao desna ruka von der Lejen. Narednih pet godina će se ipak odnositi na implementaciju, a ne na zakone.

The Brussels Times piše da Španjolka Tereza Ribera (foto), zamenica premijera i ministarka energetike te zemlje, predvodi grupu kandidata. Ribera uživa podršku vlade i socijalisti

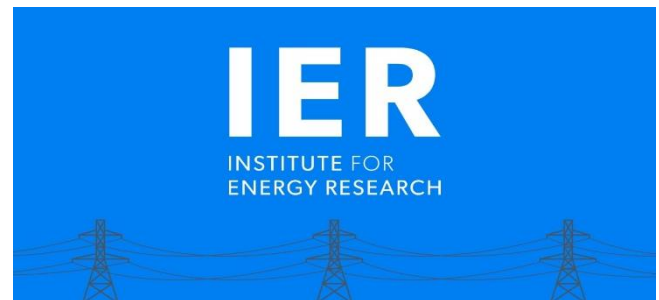
možu računati na vrhunski posao u ovoj Komisiji. Ako dobije mandat, to bi Španiju učinilo daleko najčešćim nosiocem energetske pozicije, koja ju je u prošlosti već imala četiri puta.

Tokom svog govora u Parlamentu sredinom jula, von der Lejen je spomenula da će jedan od njenih komesara imati zadatak da nadgleda politiku izgradnje u EU, što je ogroman deo energetske i klimatske izazova EU, tako da bi imalo smisla da komesar za energetiku ima i taj mandat.

Zvaničnici se nadaju da će nova Komisija biti uspostavljena do 1. novembra, ali pre toga ima još puno posla. Vlade moraju da nominuju kandidate, a Von der Lejen tada mora da odluči koje poslove mogu da rade.

Tada se uključuje i Parlament. Svaki kandidat će biti ispitan od strane komisije ili komisija povezanih sa portfeljom. Poslanici EP imaju tendenciju da odbiju barem jednog kandidata jer uvek postoji loša jabuka koju treba izbaciti ili se mora naći žrtveno jagnje da bi Parlament mogao napeti mišiće.

Očekuje se da će Evropa na zimu sagorevati više uglja

VAŠINGTON - Očekuje se da će se Evropa okrenuti većoj upotrebi uglja zbog viših cena prirodnog gasa i neizvesnosti oko, na svetskom tržištu, raspoloživih količina utečjenog prirodnog gasa (LNG), stoji u analizi vašingtonskog *Instituta za energetska istraživanja* (IER) od 29. jula.

IER to potkrepljuje i sledećim zaključcima:

Čak i sa visokim porezom EU na emisije ugljendioksida i njegovim komplikovanim sistemom dozvola, nedavni porast cene prirodnog gasa čini ugalj privlačnijim na kontinentu.

Cena dozvola za emisije ugljenika opada jer je deindustrijalizacija povezana s energijom zatvorila industrije širom Evrope, čineći ugalj privlačnijim.

Energetsku nesigurnost u Evropi pogoršala je "pauza" Bajdenove administracije oko dozvola za LNG postrojenja.

Druge zemlje, posebno Katar, povećavaju kapacitete za izvoz LNG-a jer su Sjedinjene Države po strani zbog Bajdenove pauze.

Analiza pokazuje značajan nedostatak u snabdevanju LNG-om u narednih 15 godina, što ukazuje na to da bi cene energije ponovo mogle značajno porasti.

List koji je procurio prikazuje rumunski energetski sektor bez uglja 2026.

BUKUREŠT - Rumunski operater prenosnog sistema Transelektrika navodno ne vidi da će domaće elektrane na ugalj imati bilo kakav udeo u rumunskom prenosnom sistemu 2026. i kasnije. Zvanični rok za postupno ukidanje sektora uglja u proizvodnji energije je 2032., piše 2. avgusta portal **Balkan Green Energy News (BGEN)**.

Transelektrika, naime, radi na desetogodišnjem planu do 2033., a prema izveštajima medija, nacrt pokazuje da je energija uglja nestala već 2026. Slična najava se upravo pojavila u Grčkoj, dok se Bugarska bori čak i da zadrži svoj jedini državni objekat na mreži.

Do pre nekoliko godina, tri zemlje su oklevale da odrede datume postupnog ukidanja uglja ili da ih odlože, podseća portal. Sada čak i novije ili

rekonstruisane elektrane ove vrste širom Evrope smanjuju iskorišćenost kapaciteta ili se naglo gase. Na primer, elektrana na ugalj ContourGlobal Maritsa East 3 u Bugarskoj nedavno je otpustila skoro sve svoje zaposlene.

Troškovi su visoki zbog dozvola za emisije CO2 koje proizvođači moraju kupiti putem sistema trgovanja emisijama Evropske unije (EU ETS). Oni se takođe suočavaju sa sve strožim ekološkim zahtevima, što čini energiju uglja nekonkurentnom.

S druge strane, nekontrolisani kolaps sektora mogao bi ugroziti sigurnost snabdevanja energijom. Brzo smanjenje energetske kapaciteta uglja čini potrošače energije u regionu ranjivim na hladnoće u zimskom periodu.

Rumunija se oslanja na gas kako bi pokrila izlaz iz uglja iz 2026. godine

Tržište je desetkovalo proizvodnju uglja. Naročito u Rumuniji, to je evidentno iz prisilne transformacije državnog rudara uglja i operatera elektrane Complexul Energetic Oltenia (CE Oltenia).

Aktivne elektrane na ugalj imale su ukupno 1,9 GW u aprilu, u poređenju sa 5,3 GW u 2012. Rumunija zvanično planira da završi proces izbacivanja uglja 2032.

Evropske kompanije za čistu energiju zaziru od Trampovog povratka

VAŠINGTON - Evropske zelene energetske kompanije odlažu odluke o svojim poslovima u SAD zbog sve veće zabrinutosti da administracija Donalda Trampa neće podržati politiku čiste energije, prenosi 1. avgusta portal **Oilprice.com**.

Otkako je pre dve godine donesen Zakon o smanjenju inflacije (IRA), mnoge evropske kompanije namamljene su u SAD velikodušnim podsticajima koje zakon nudi za inovativna rešenja zelene energije.

IRA ima budžet od gotovo 370 milijardi dolara za klimu i čistu energiju, uključujući investicione i proizvodne kredite za solarnu energiju, vetar, skladištenje, kritične minerale, finansiranje energetske istraživanja i kredite za proizvodnju tehnologije čiste energije.

EU je odgovorila na američko zakonodavstvo Zakonom o neto nultoj industriji, ali njegove odredbe nisu tako velikodušne kao podrška zelenoj energiji koju daje Bajdenova administracija.

Ako pobjedi u novembru, Tramp će poništiti ili barem pokušati da ukine mnoge energetske i klimatske politike predsjednika Bajdena, uključujući pravila o metanu, pauzu oko novih dozvola za izvoz LNG-a, mandate za električna vozila, pa čak i delove Zakona o smanjenju inflacije.

Na nedavnom skupu, Tramp je napao zelenu politiku demokrata i - kako je rekao - "smešno i zapravo neverovatno rasipanje dolara poreskih obveznika" na "stvari koje imaju veze sa novom zelenom prevarom".

Tramp je obećao da će novac preusmeriti na infrastrukturne projekte i neće dozvoliti da se troši na "besmislene zelene nove ideje za prevaru".

Suočene s još jednim Trampovim mandatom, evropske kompanije iz lanca snabdevanja zelenom energijom – koje su pohrlile u SAD sa proizvodnim lokacijama tokom prošle godine – sada zamrzavaju odluke i čekaju da vide ishod izbora u SAD-u.

Rastuća neizvesnost oko američke politike zelene energije nakon izbora mogla bi dovesti do "paralize" u odlukama o investicijama, rekao je za *Reuters* Markus Beret, generalni direktor nemačkog globalnog konsultanta Roland Berger.

Na primer, SMA Solar, nemački proizvođač solarnih invertera, objavio je u julu da je smanjio svoje smernice o zaradi zbog rastuće političke neizvesnosti sa novoizabranim desničarskim Evropskim parlamentom i predstojećim predsedničkim izborima u SAD-u.

Trampovo predsedništvo moglo bi ugroziti 1 bilion dolara ulaganja u čistu energiju, navela je u maju škotska konsultantska kuća Wood Mackenzie u maju.

EU se bori da ublaži energetska siromaštvo

BRISSEL - Okvir Evropske unije za smanjenje energetske siromaštva mora se implementirati brzo i precizno kako bi se napravila razlika u ugroženim zajednicama, prema analizi nevladine organizacije za energetska politika Projekat regulatorne pomoći.

Autorka izveštaja Luiz Saterlend napomenula je da je broj domaćinstava koja teško plaćaju svoje račune značajno porastao između 2021. i 2022. godine zbog energetske krize koja je počela u jesen 2021. godine i značajno se povećao nakon početka rata u Ukrajini.

Kao odgovor na povećanje energetske siromaštva od 35 posto koje je rezultat ovih događaja, EU je osmislila okvir koji se mora odmah implementirati da bi imao efekta, napisala je Saterlend. Okvir predstavlja značajno odstupanje od prethodnih pristupa ublažavanju energetske siromaštva, koji su se fokusirali na finansijsku podršku za račune za energiju. Sada se EU oslanja na smanjenje potrošnje energije i udaljavanje od nafte i gasa.

Smanjenje potrošnje energije je obično prirodna posledica inflacije cena energije i, može se tvrditi, simptom energetske siromaštva. Drugim rečima, čini se da Evropska unija redefiniše energetska siromaštva u pokušaju da motiviše ljude da troše manje energije – što već rade jer to sebi ne mogu ni priuštiti.

Štaviše, planovi EU za zelenu energiju uskoro će još više povećati račune za energiju jer se zgrade i transport uključuju u sistem trgovanja emisijama u bloku.

„Ostaje da se vidi da li su ove mere zaista efikasne, a videli smo i predviđanja da bi cena oko i nakon 2030. godine mogla značajno porasti“, kaže Saterlend, a prenosi **Energy Mix**. „Zato nam je potrebna vrlo brza akcija ove decenije kako bismo podržali domaćinstva koja su najviše ugrožena ako cena poraste.

DOSIJE: Regulatorna EU o metanu: Primena za operatore i uvoznike nafte, prirodnog gasa, LNG-a i uglja

(Preuzeto i preneto sa portala Lexology – neformalni prevod)

Ključni delovi:

[Uredba EU o metanu](#) (hr) deo je EU paketa “Spremni za 55” i ima za cilj smanjenje direktnih emisija metana povezanih s proizvodnjom fosilne energije.

Operateri nafte, prirodnog gasa (u nastavku: gasa) i uglja u EU, kao i uvoznici nafte, gasa, LNG-a i uglja u EU su obuhvaćeni ovim propisima.

Glavne obaveze uključuju: (a) uspostavljanje procedura praćenja, izveštavanja i verifikacije za merenje emisija metana; (b) smanjenje spaljivanja i ventiliranja; i (c) utvrđivanje maksimalnih vrednosti intenziteta metana za isporuku fosilnih goriva na tržište Unije.

Komisija i države članice će izraditi različite smernice i standarde za implementaciju, usklađenost i sprovođenje.

Operateri i uvoznici nafte, gasa i uglja moraju odmah da preduzmu mere kako bi procenili obim svojih obaveza i osigurali usklađenost.

Mogu se odrediti značajne kazne za nepoštovanje, uključujući novčane kazne do 20 posto godišnjeg prometa za relevantno lice u prethodnoj poslovnoj godini.

Uredba (EU) 2024/1787 Evropskog parlamenta i Saveta od 13. juna 2024. o smanjenju emisija metana u energetske sektoru (Uredba) objavljena je u Službenom listu Europske unije 15. jula 2024. i stupa na snagu na snazi od 4. avgusta 2024.

Ovaj članak razmatra ključne zahteve Uredbe za pomenute sektore i navodi korake koje bi pogođeni operateri i uvoznici trebali preduzeti kako bi se uskladili.

Spektar

Uredba se primenjuje na sledeće delatnosti i objekte:

- (i) Istraživanje i proizvodnja nafte i gasa, te prikupljanje i prerada gasa
- (ii) Neaktivni, privremeno ili trajno zapečaćeni i napušteni bunari
- (iii) Prenos i distribucija prirodnog gasa, podzemno skladištenje i rad u LNG objektima
- (iv) Aktivni podzemni rudnici uglja i površinski rudnici uglja, zatvoreni podzemni rudnici uglja i napušteni podzemni rudnici uglja

Uredba nije ograničena na operacije koje se sprovede unutar Unije; takođe se primenjuje na emisije metana koje se javljaju izvan EU, u odnosu na naftu, gas i proizvode od uglja koje „uvoznik stavlja na tržište Unije“.

Uredba se fokusira na emisije metana povezane s fosilnom energijom proizvedenom i potrošenom

unutar EU; kao takve, emisije metana povezane s proizvodima dobijenim iz prirodnog gasa (npr. đubriva i amonijak) nisu u delokrugu Uredbe.

Ključni zahtevi prema Uredbi

Uredba nameće nove obaveze operaterima nafte i gasa, operaterima rudnika uglja i državama članicama u pogledu kvantifikacije, praćenja, izveštavanja, verifikacije i smanjenja emisija metana povezanih s proizvodnjom i transportom fosilnih goriva. Takođe nameće obaveze subjektima koji uvoze naftu, gas i uglj u EU. Svrha je: (i) poboljšati tačnost podataka o glavnim izvorima emisije metana u vezi sa energijom koja se troši u EU, što će zauzvrat povećati pouzdanost izveštavanja; (ii) osigurati dalje efikasno ublažavanje emisija metana u celom lancu snabdevanja energijom u EU; i (iii) smanjiti emisije metana koje se odnose na fosilnu energiju uvezenu u EU.

Uredba usvaja višefazni pristup. Prvo, od operatera i uvoznika će se tražiti da mere, izveštavanje i verifikiranje emisije metana povezane s proizvodnjom nafte, gasa ili uglja.

Takve će se informacije koristiti za sastavljanje baze podataka o transparentnosti metana, koja će se koristiti za informiranje o odlukama o nabavkama uvoznika nafte, gasa i uglja na tržište Unije.

Baza podataka o transparentnosti metana tada će se koristiti za izradu profila efekta metana, koji će pružiti procenu rada proizvođača nafte, gasa i uglja u Uniji i globalno, kao i uvoznika, za merenje i izveštavanje –

kao i smanjenje – emisije metana. Komisija će također uspostaviti globalni alat za praćenje metana i mehanizam za brzu reakciju za identifikaciju i rešavanje značajnih događaja s velikim emisijama metana na globalnom nivou.

Nakon što sve navedeno bude postignuto, Komisija će uspostaviti metodologiju za izračunavanje intenziteta metana u proizvodnji nafte, gasa i uglja. Metodologija će se zatim koristiti za utvrđivanje maksimalnih vrednosti intenziteta metana i klasa povezanih s proizvodnjom nafte, gasa i uglja koji se stavljaju na tržište Unije.

Kazne za prekršaje, koje će utvrditi države članice, moraju biti „produktivne, srazmerne i odvraćajuće“ i mogu uključivati administrativne kazne do 20 posto godišnjeg prometa relevantnog pravnog lica u prethodnoj poslovnoj godini.

Kako bi se postigao taj cilj smanjenja emisija metana povezanih s proizvodnjom nafte, gasa ili uglja, Uredba nalaže sledeće obaveze tržišnim akterima:

A. Zahtevi za operatere nafte i gasa

1. Kvantifikacija, praćenje, izveštavanje i verifikacija emisija

Uredbom se uspostavlja sistem praćenja, izveštavanja i verifikacije (eng. skrać. MRV) za emisije metana, koji zahteva od „operatera“ i „preduzeća“ osnovanih u EU da prate i izveštavaju o emisijama na „nivou izvora“, odnosno na nivou direktnih emisija .

Uredba propisuje korišćenje okvira Partnerstva za naftu i gas i metan 2.0 (eng. skrać. OGMP 2.0) do izrade usklađenih standarda za merenje i kvantifikaciju emisija metana od strane Evropske komisije. OGMP 2.0 je vodeći program Ujedinjenih nacija za izveštavanje o emisijama nafte i gasa i njihovo ublažavanje. On uspostavlja pet nivoa izveštavanja zasnovanih na merenju, sa najvišim nivoom (nivo 5) koji zahteva od kompanija da pomire svoje procene emisije na nivou izvora sa merenjima na „nivou lokacije“. Operateri će morati postići OGMP 2.0 nivo 5 izveštavanja do 2027.

U Uredbi nisu propisani nikakvi standardi merenja i kvantifikacije, a sve dok Komisija ne usvoji te standarde delegiranim aktom, od operatera će se zahtevati da slede najsavremenije industrijske prakse i da koriste najbolje dostupne tehnologije za merenje i kvantifikaciju emisija metana. Operateri se upućuju na najnovije OGMP 2.0 tehničke smernice u tu svrhu.

2. Detekcija curenja i popravke

Uredba takođe utvrđuje detaljne zahteve za smanjenje emisije metana kroz propisane programe otkrivanja i popravke curenja (eng. skrać. LDAR), koji uključuju česte inspekcije i popravke bilo kojeg otkrivenog curenja. Komisija će do 5. avgusta 2025. godine, putem implementacionog akta, utvrditi minimalne granice detekcije, smernice za ispitivanje i specifične tehnike za pomoć kompanijama i operaterima u uspostavljanju svojih LDAR programa. Uredbom su propisani nivoi emisije metana pri kojima će operateri biti dužni da poprave ili zamene komponente za koje se utvrdi da emituju metan iznad propisanog nivoa.

3. Ograničenja spaljivanja i ventiliranja

Uredba nameće stroga ograničenja za spaljivanje (spaljivanje metana) i zabranjuje ventiliranje (ispuštanje neizgorenog metana), osim u okolnostima koje su izričito navedene u Uredbi. Operateri su dužni da se pridržavaju odredbi Uredbe o spaljivanju i ventilaciji do 5. avgusta 2026. za postojeće lokacije, a u roku od 12 meseci od datuma početka rada za nove lokacije.

Operateri su takođe dužni da obaveste nadležne organe o određenim značajnim događajima ventiliranja i spaljivanja.

B. Zahtevi za operatere aktivnih rudnika uglja

1. Kvantifikacija, praćenje, izveštavanje i verifikacija emisija

Operateri aktivnih podzemnih i površinskih rudnika uglja dužni su da prate i izveštavaju o emisiji metana. Za podzemne rudnike uglja, rudnici moraju vršiti kontinuirana merenja na nivou izvora i kvantifikovati emisije na svim šahtovima za ventilaciju. Kao i kod MRV zahteva za operatere nafte i gasa, Uredba trenutno ne specifikuje metodologiju kvantifikacije/pomirenja. Dok se takvi standardi ne usvoje, operateri rudnika su dužni da slede najsavremenije industrijske prakse i koriste najbolje dostupne tehnologije za merenje i kvantifikaciju emisija metana. Do 5. avgusta 2025. i do 31. maja svake naredne godine, operateri rudnika moraju podneti izveštaj nadležnim telima u kojem se navode godišnji podaci o emisijama metana na nivou izvora koji se zahtevaju Uredbom.

2. Ograničenja spaljivanja i ventiliranja

Slično zahtevima za operatere nafte i gasa, Uredba takođe postavlja ograničenja i zabrane spaljivanja i ventiliranja metana kroz ventilacione šahtove i iz sistema za odvodnjavanje. Ventiliranje metana će biti zabranjeno:

(a) iz sistema za odvodnjavanje počevši od 1. januara 2025. godine, uz izuzetke za hitne slučajeve, kvarove ili gde je potrebno za održavanje; i

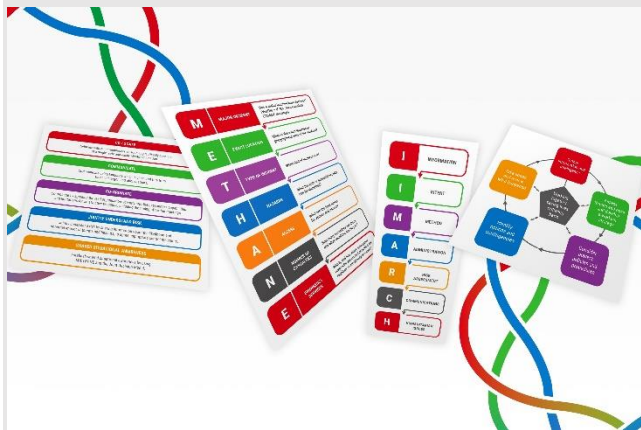
(b) kroz ventilacione šahtove od 1. januara 2027. ili 1. januara 2031. (u zavisnosti od tona emitovanog metana po kilotoni iskopanog uglja), osim u hitnim slučajevima. Uredba takođe utvrđuje zahteve za izveštavanje u vezi sa događajima ventiliranja i spaljivanja koji će se primenjivati od 1. januara 2025.

C. Zahtevi prema uvoznicima nafte, gasa i uglja

Uredba takođe progresivno uvodi zahteve za izveštavanje i prag maksimalnog intenziteta metana za uvoznike koji plasiraju naftu, gas ili ugalj na tržište Unije.

1. Obaveze izveštavanja

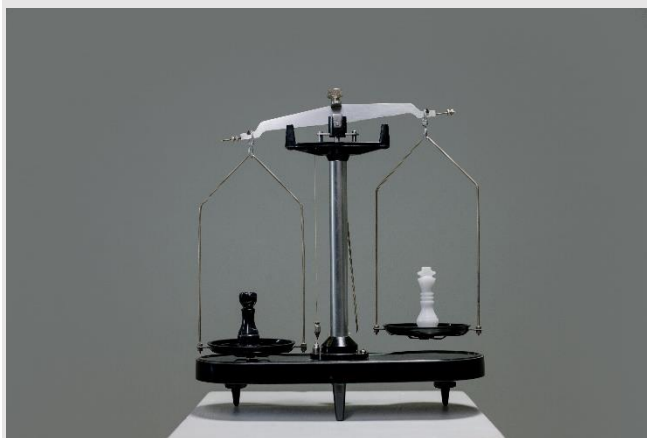
Od 5. maja 2025., pa do 31. maja svake sledeće godine, uvoznici nafte, gasa i uglja koji se plasiraju na tržište Unije biće dužni da dostave različite propisane informacije nadležnim telima u državi članici u kojoj imaju sedište.

Takvi podaci uključuju da li relevantni proizvođač ili izvoznik „sprovodi merenje i kvantifikaciju na nivou izvora i lokacije, da li su podaci podložni nezavisnoj proveru treće strane, da li su njegove emisije metana prijavljene, bilo nezavisno ili kao deo obaveza prijave nacionalnog inventara gasova staklene bašte u skladu sa zahtevima UNFCCC-a i da li su u skladu sa obavezama izveštavanja UNFCCC-a ili sa OGMP 2.0 standardima“. Do 5. avgusta 2025. i do 31. avgusta svake naredne godine od država članica će se tražiti da dostave takve informacije Komisiji.

2. MRV ekvivalentnost

Od 1. januara 2027. uvoznici moraju dokazati (i prijaviti nadležnim telima u državi članici u kojoj su osnovani) da ugovori o snabdevanju naftom, gasom i ugljem zaključeni ili obnovljeni 4. avgusta 2024. ili nakon toga (novi ugovori) uključuju mere MRV primenjuju se na nivou „proizvođača“ koji su ekvivalentni onima koji se primenjuju na operatere EU prema Uredbi.

Za ugovore potpisane pre 4. avgusta 2024. (Postojeći ugovori), uvoznici moraju uložiti „sve razumne napore“ kako bi osigurali da su na snazi mere MRV ekvivalentne EU. Takvi napori su izričito navedeni da uključuju „izmenu tih ugovora“.

Od 1. januara 2027. od uvoznika će se tražiti da podnose godišnje izveštaje o svojim naporima da zahtevaju da zalihe nafte, gasa ili uglja prema postojećim ugovorima podležu MRV merama, koje su ekvivalentne onima navedenim u Uredbi. Ako uvoznik ne uspe, od njega se traži da „pruži razumno opravdanje“ za takav neuspeh i „radnje koje je preduzeo kao deo tih napora“. Stoga se čini razumnim pretpostaviti da uvoznici moraju preduzeti afirmativne mere kako bi ispoštovali ovu obavezu, uključujući upućivanje pismenih zahteva izvoznicima da izmene uslove postojećih ugovora, iako je takva obaveza ograničena na standard „svih razumnih napora“.

Za uvoz nafte i gasa, mere MRV će se smatrati ekvivalentnim ako:

- (a) Postoji nezavisna provera treće strane (koristeći standarde i tehničke recepte za merenje i kvantifikaciju emisija metana koji će se utvrditi delegiranim aktima, koje sprovode verifikatori akreditovani od strane nacionalnog tela za akreditaciju prema Uredbi (EZ) br. 765/2008) ; i
- (b) Proizvođač primenjuje mere praćenja i izveštavanja ekvivalentne onima koje propisuje Komisija na operatere u Uniji (kao što je gore objašnjeno) ili na nivou OGMP 2.0 5.

Takođe je moguće da treće zemlje usvoje regulatorni okvir o MRV-u koji je ekvivalentan standardu koji se primenjuje u Uniji. MRV mere koje preduzimaju proizvođači i izvoznici sa sedištem u takvoj trećoj zemlji koja isporučuje naftu, gas ili ugljalj na tržište Unije smatraće se ekvivalentnim prema Uredbi.

Proces uspostavljanja ekvivalentnosti nije utvrđen u Uredbi i zahtevaće realizacioni akt. Očekujemo da to neće biti jednostavan proces. Komisija može u bilo kojem trenutku opozvati ekvivalentnost.

3. Pragovi intenziteta metana

Od 5. avgusta 2028. i svake sledeće godine, prema novim ugovorima, uvoznici će biti obavezni da prijave intenzitet metana u proizvodnji nafte, gasa i uglja koje plasiraju na tržište Unije. Za postojeće ugovore, od uvoznika će se tražiti da ulože „sve razumne napore“ da prijave takve podatke o intenzitetu metana.

Konačno, do 5. avgusta 2030. i svake sledeće godine, proizvođači i uvoznici Unije koji plasiraju naftu, gas ili ugljalj na tržište Unije prema ugovorima zaključenim ili obnovljenim nakon 5. avgusta 2030. moraju dokazati da je intenzitet metana u proizvodnji nafte, gasa ili uglja, prema potrebi, ispod maksimalnih vrednosti intenziteta metana koje je utvrdila Komisija.

U tom smislu, Komisija će do 5. avgusta 2027. godine usvojiti delegirani akt kojim će utvrditi metodologiju za izračunavanje, na nivou proizvođača, intenziteta metana u proizvodnji sirove nafte, gasa ili uglja. Komisija će do 5. avgusta 2029. godine izdati izveštaj o proceni potencijalnog uticaja određenih nivoa maksimalnih vrednosti intenziteta metana, pre nego što dopuni Uredbu postavljanjem maksimalnih vrednosti intenziteta metana.

D. Kazne

Države članice će biti odgovorne za utvrđivanje pravila za kazne koje se primenjuju na bilo koje kršenje Uredbe. Takve kazne moraju biti „efikasne, proporcionalne i odvraćajuće“, odnosno „proporcionalne ekološkoj šteti i uticaju na bezbednost i zdravlje ljudi“ i „postepeno se povećavaju za ponovljene ozbiljne povrede“.

Pod uslovom da kazne ne ugrožavaju sigurnost snabdevanja energijom Unije, kazne mogu uključivati: (a) konfiskaciju stečene dobiti ili izbegnutog gubitka zbog povrede; (b) javna upozorenja ili obaveštenja; (c) periodične kazne; i (d) administrativne kazne. Takve administrativne kazne su ograničene na 20 posto godišnjeg prometa relevantnog subjekta u prethodnoj poslovnoj godini.

Primeri propusta koji bi mogli izazvati takve kazne uključuju: (i) propust operatera ili rudnika da dostave izveštaje o emisiji metana; (ii) propust uvoznika da pruže informacije koje se traže prema Uredbi; i (iii) neuspeh proizvođača ili uvoznika iz Unije da se pridržavaju maksimalnih vrednosti intenziteta metana.

Sledeći koraci

Uredba stupa na snagu 4. avgusta 2024. Stoga je potrebno odmah preduzeti mere.

- Operateri sa sedištem u EU moraće početi pripremati MRV procedure koje odgovaraju OGMP 2.0 standardima izveštavanja s ciljem postizanja OGMP 2.0 nivoa 5 do februara 2027. (za sredstva kojima se upravlja) i do avgusta 2028. (za sredstva koja se ne koriste).
- Uvoznici bi trebalo da osiguraju da Novi ugovori sadrže klauzule koje zahtevaju od izvoznika da usvoji mere MRV ekvivalentne EU. Uvoznici bi takođe trebalo da pregovaraju o odgovarajućim klauzulama kojima se zahteva od izvoznika da dostavi informacije o intenzitetu metana. Takođe će se morati uzeti u obzir rizik da ugovorene količine, kada ih odredi Komisija, možda neće postići maksimalne vrednosti intenziteta metana.
- Za postojeće ugovore, uvoznici moraju preduzeti "sve razumne napore" kako bi osigurali usvajanje MRV mera ekvivalentnih EU. Takvi napori mogu uključivati traženje izmena i dopuna tih ugovora. Uvoznici moraju biti spremni da opravdaju svaki propust da se takve obaveze uključe u postojeće ugovore u budućim podnescima nadležnim telima relevantne države članice.

Poštovani čitaoci,

Zbog letnje pauze evropske administracije, naredni broj ovog biltena - koji prati promene, reakcije i primene u EU regulativi u sektoru energetike - izlazi početkom septembra.

**Srdačno, urednik Biltena AERS,
Dušan Daković**